NASJONALT KUNNSKAPSSENTER
OM VOLD OG TRAUMATISK STRESS

Vold i oppveksten: Varige spor?

Siri Thoresen
Psykolog, Forsker I

Vold og overgrep mot barn og unge
Omfang og utviklingstrekk 2007–2015
SVEIN MOSSIGE & KARI STEFANSEN (RED.)
NOVA

N O V A
Vold og overgrep mot barn og unge
En selvrapporteringsstudie blant avgangselever i videregående skole
SVEIN MOSSIGE
KARI STEFANSEN
(RED.)
Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring
Rapport 20/07

Rapport 1 / 2014
Siri Thoresen og Ole Kristian Hjemdal (red.)
Vold og voldtekt i Norge
En nasjonal forekomststudie av vold i et livsløpsperspektiv
Nasjonalt kunnskapssenter
om vold og traumatisk stress
www.nkvts.no

Rapport 1 / 2015
Mia Myhre, Siri Thoresen og Ole Kristian Hjemdal
Vold og voldtekt i oppveksten
En nasjonal intervjuundersøkelse av 16- og 17-åringer
Nasjonalt kunnskapssenter
om vold og traumatisk stress
www.nkvts.no

Vold og overgrep mot barn og unge
Omfang og utviklingstrekk 2007–2015
SVEIN MOSSIGE & KARI STEFANSEN (RED.)
NOVA

Ungdoms erfaringer med vold og overgrep i oppveksten
En nasjonal undersøkelse av ungdom i alderen 12 til 16 år
Gertrud Sofie Hafstad og Else-Marie Augusti (red.)
NASJONALT KUNNSKAPSSENTER OM VOLD OG TRAUMATISK STRESS
Rapport nr.4 2019

et livsløpsperspektiv

Rapport 1 / 2015
Mia Myhre, Siri Thoresen og Ole Kristian Hjemdal
Vold og voldtekt i oppveksten
En nasjonal intervjuundersøkelse av 16- og 17-åringer
Nasjonalt kunnskapssenter
om vold og traumatisk stress
www.nkvts.no

NKVTS.NO

NKVTS.NO

Et par utvalgte resultater:

- Reviktimisering
- Sosiale relasjoner / skam

Studien

2013

Første måletidspunkt

Tilfeldig utvalg av befolkningen

Telefon-intervjuer

6500 deltakere 16-75 år

Estimere forekomst av vold og overgrep i Norge

Studien

2013

Første måletidspunkt

Tilfeldig utvalg av befolkningen

Telefon-intervjuer

6500 deltakere 16-75 år

Estimere forekomst av vold og overgrep i Norge

Studien

2013

Første måletidspunkt

Utsatt for vold i barndom?

2014
Andre måletidspunkt

2016
Tredje måletidspunkt

Tilfeldig utvalg av befolkningen

Telefon-intervjuer

Ja

Nei

500 utsatt for vold i barndom

500 ikke utsatt

6500 deltakere 16-75 år

1010 deltakere
Mean: 22 år

680 deltakere
Mean: 25 år

Estimere forekomst av vold og overgrep i Norge

Vold i barndom: Undersøke utvikling inn i ung voksen alder

Vold i oppveksten: Varige spor?

En longitudinell undersøkelse av reviktimisering, helse, rus og sosiale relasjoner hos unge utsatt for vold i barndommen

Helene Flood Aakvaag og Ida Frugård Strøm (red.)

NASJONALT KUNNSKAPSSENTER OM VOLD OG TRAUMATISK STRESS

Rapport nr. 1 2019

2014
Andre måletidspunkt

2016
Tredje måletidspunkt

500 utsatt for vold i barndom

500 ikke utsatt

1010 deltakere
Mean: 22 år

680 deltakere
Mean: 25 år

Vold i barndom: Undersøke utvikling inn i ung voksen alder

Ansatte i prosjektet

Siri Thoresen, Forsker I, PI

Ida F Strøm, PhD

Helene Flood Aakvaag, PhD

Marianne S Birkeland, PhD

Med innsats fra…

Ole K Hjemdal, MA

Tore Wentzel-Larsen, MSc

Mia C Myhre, MD PhD

Janne Rueness, MD

Grete Dyb, MD PhD

NKVTS.NO

Studien har samarbeidet med Dean Kilpatrick, Miranda Olff, Erika Felix, Espen Røysamb og Steven Lucas
Finansiert av Justis- og beredskapsdepartementet og Helse- og omsorgsdepartementet

Hva er reviktimisering?

Personer som har vært utsatt for vold barndommen og som opplever nye voldshendelser senere i livet.

Antydet i studier fra andre land,
men finner vi dette i Norge,
i vårt land med satsning mot
sosial ulikhet og fattigdom, og
med utbygd barnevern og helse for alle?

Hvem? Hvordan? Konsekvenser?

NKVTS.NO

Risiko for reviktimisering

Utsatte for vold i barndom:
1 av 3 minst én ny voldshendelse etter ca 1 år

Utsatte for vold i barndom:
1 av 3 minst én ny voldshendelse etter ca 1 år

Kontroller (ikke utsatte for barndomsvold):
1 av 10 i samme periode

NKVTS.NO

Jo flere typer vold i barndom, jo større risiko for reviktimisering

Seksuelle overgrep

4 ganger høyere risiko

Ny vold

Jo flere typer vold i barndom, jo større risiko for reviktimisering

Seksuelle overgrep

4 ganger høyere risiko

Ny vold

Seksuelle overgrep

Psykisk vold

Omsorgs svikt

22 ganger høyere risiko

Ny vold

Vold skaper uhelse

Stor helsegevinst vil kunne oppnås ved
- Begrense voldsutsatthet i barndom
og
- Begrense reviktimisering i ung voksen alder

Sagt med andre ord:
Utsatte for barndomsvold hadde det vesentlig bedre dersom de hadde oppnådd rimelig trygghet i ung voksen alder.

Konklusjon reviktimisering:

Blant utsatte for barndomsvold:

- Risiko for reviktimisering er konkret og nær i tid
- Jo mer vold i barndom, jo mer utsatt for reviktimisering
- Behov for bedre beskyttelse

(Mer i rapporten om prediktorer for reviktimisering og konsekvenser av reviktimisering)

Vold, skam og sosiale relasjoner

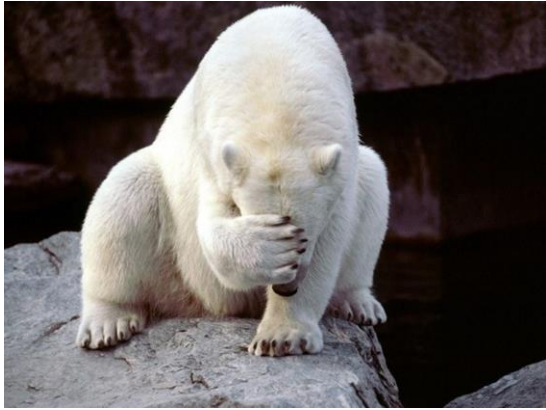

Skam er en smertefull følelse, og et signal om at det sosiale selvet er truet.
Assosiert med å gjemme seg og å trekke seg tilbake.

Cacioppo, 2006; Gilbert, 1997

Sammenhenger mellom vold, skam og sosiale relasjoner vet vi lite om.

Skam – knyttet til volden i barndommen: Svært utbredt

Bekymret seg over hva andre kan tenke om dem etter det som skjedde: **43,7 %**

Forsøkt å skjule noe av det som skjedde: **48,2 %**

Følt skam for noe av det som skjedde: **42,4 %**

Sett ned på seg selv etter det som skjedde: **41,4 %**

n=505

NKVTS.NO

Skam – og antall typer barndomsvold

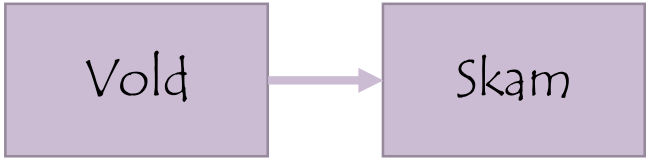

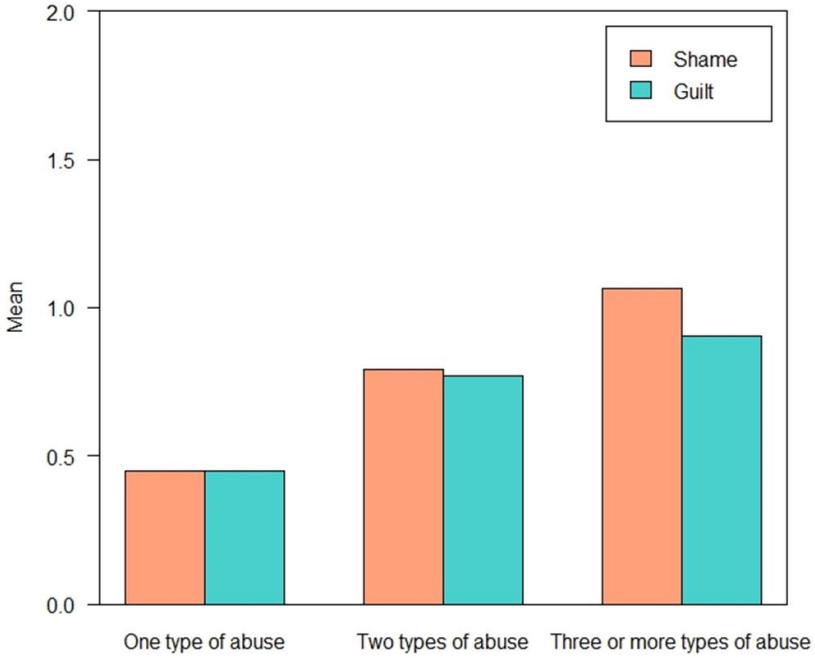

NKVTS.NO

Aakvaag et al 2017

Skam for volden

Vi prøver å holde hemmelig det vi skammer oss for.

Sier ikke fra?
Bruker ikke sosial støtte?
Konsekvenser for sosiale relasjoner?

Sosiale relasjoner– antall typer vold

Antall typer vold	Andre klandret deg % a bit/a lot	Andre trakk seg tilbake % a bit/a lot	Andre sviktet deg %often/always	Ensomhet %often/always	Sosial støtte mean
0	13 %	8 %	4 %	5 %	3,6
1	20 %	12 %	12 %	22 %	3,2
2	27 %	18 %	15 %	44 %	3,1
3 el fler	47 %	35 %	43 %	66 %	2,8

Antall voldskategorier klart relatert til alle indikatorer på svikt i sosiale relasjoner.

NKVTS.NO

Skam og ensomhet

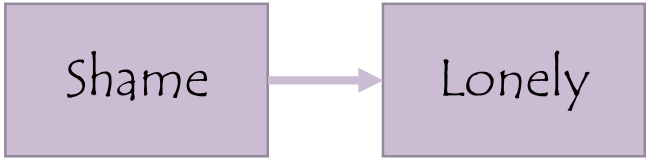

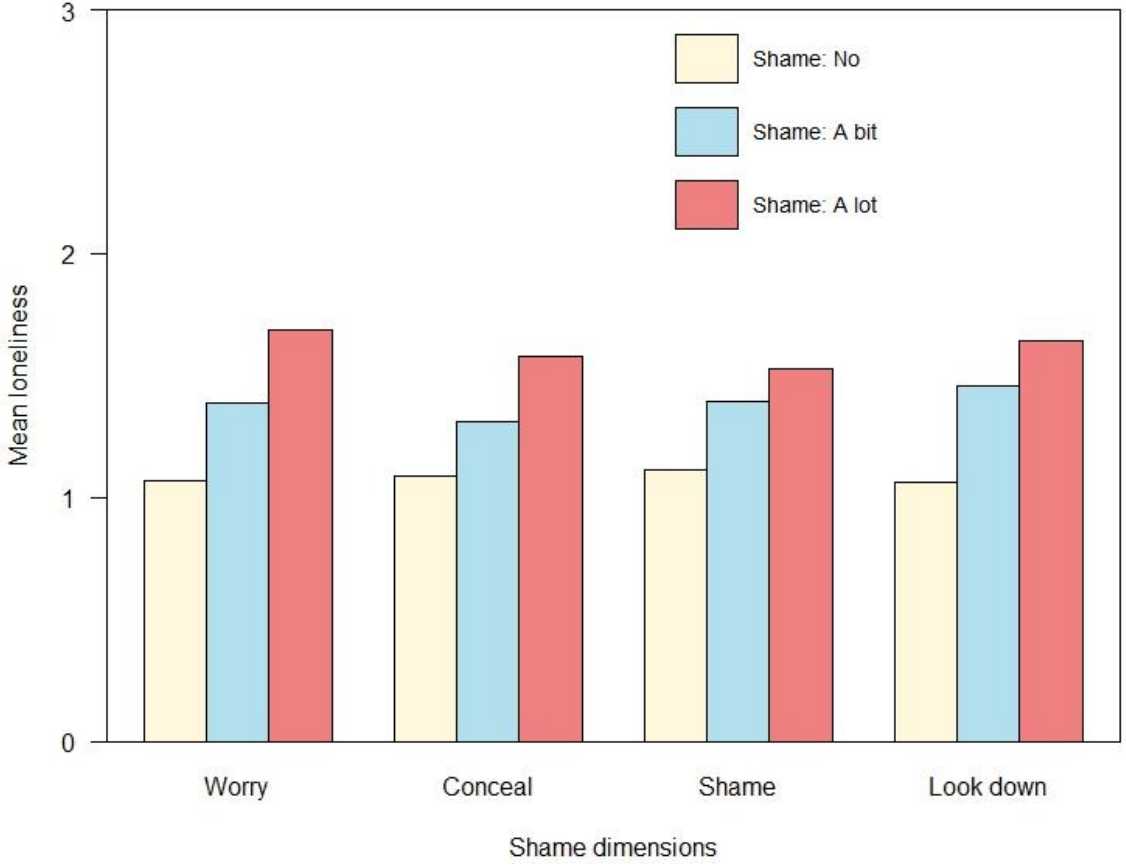

Thoresen et al 2018

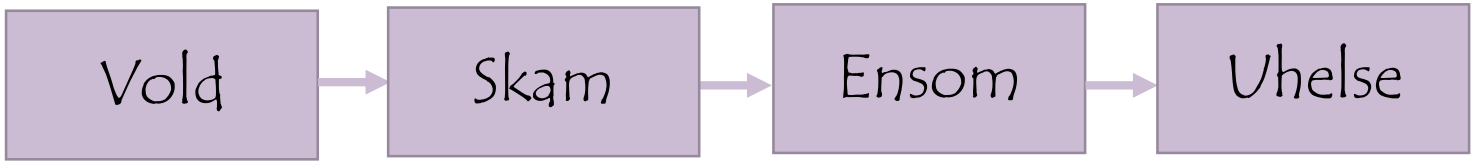

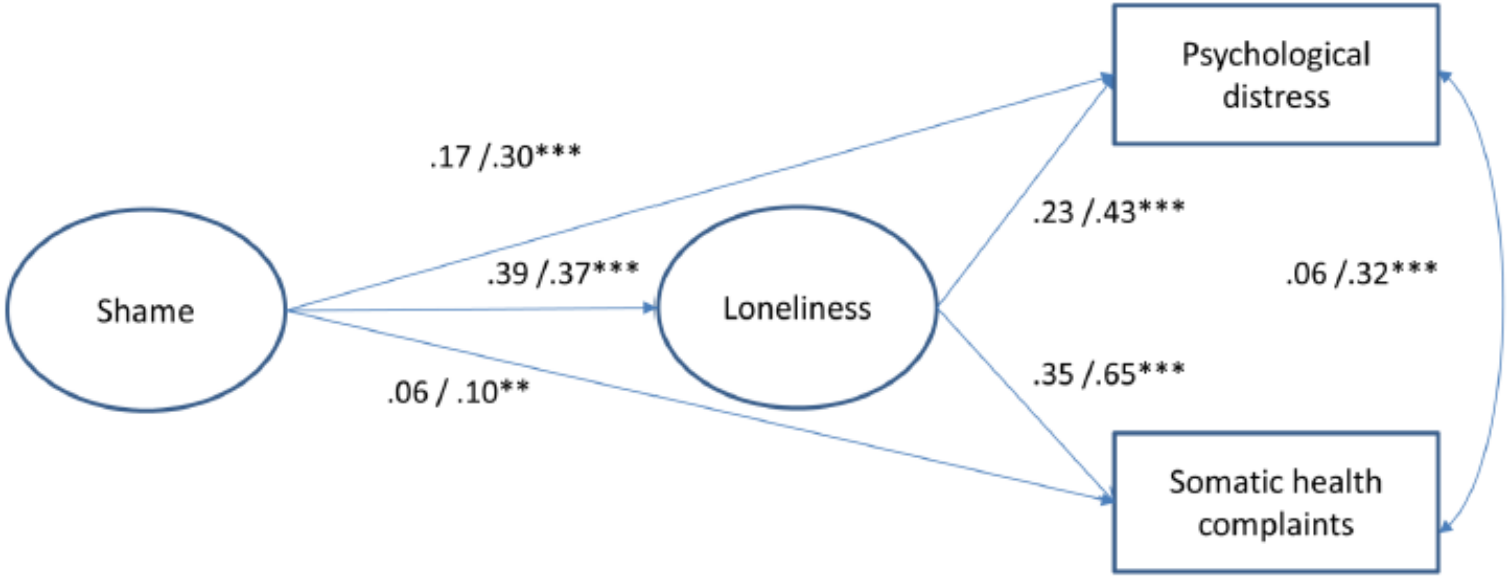

Figure 2. Overall path model; Unstandardized / standardized estimates of relationships between violence-related shame, loneliness, psychological distress, and somatic health complaints, adjusted for age and sex. *p <.05, **p <.01, ***p <.001.

NKVTS.NO

Thoresen et al 2018

Konklusjon sosiale relasjoner:

- Vold i barndom skader sosiale relasjoner inn i voksen alder, og reviktimisering gjør det verre
- Mange av de voldsutsatte barna kjenner skam for volden
- Skam, ensomhet og dårlig sosial støtte :
  Sterke prediktorer både for dårlig helse og for reviktimisering

Noen nye spørsmål

Foto: Studio Gibli

- Hvordan kan voldsutsatte barn beskyttes bedre på sin vei inn i ung voksen alder?
- Hvorfor skammer egentlig unge seg for den volden de utsettes for? Hvordan kan samfunnet svekke 'skammingen' av vold i barndom?
- Hvordan kan sosiale relasjoner styrkes hos voldsutsatte?

Takk!

nkvts.no

siri.thoresen@nkvts.no

Aakvaag HF, Thoresen S, Wentzel-Larsen T, Dyb G. (2016). Adult Victimization in Female Survivors of Childhood Violence and Abuse: The Contribution of Multiple Types of Violence. *Violence Against Women.* 23(13):1601-19.

Aakvaag, HF., Thoresen, S., Wentzel-Larsen, T., Dyb, G., Røysamb, E., & Olff, M. (2016). Broken and guilty since it happened: A population study of trauma-related shame and guilt after violence and sexual abuse. *Journal of Affective Disorders, 204*, 16-23.

Strøm, I.F., Kristian Hjemdal, O., Myhre, M., Wentzel-Larsen, T., & Thoresen, S. (2016). The Social Context of Violence: A Study of Repeated Victimization in Adolescents and Young Adults. *Journal of Interpersonal Violence,* doi: https://doi.org/10.1177/0886260517696867.

Strøm, I.F., Aakvaag, H.F., Birkeland, M.S.,Felix, E., & Thoresen, S. (2018). The mediating role of shame in the relationship between childhood bullying victimization and adult psychosocial adjustment. *European Journal of Psychotraumatology*, 9 (1), doi, http://dx.doi.org10.1080/20008198.2017.1418570.

Aakvaag, H. F., Thoresen, S., Strøm, I. F., Myhre, M. C., & Hjemdal, O. K. (2018). Shame predicts revictimization in victims of childhood violence. A prospective study of a general Norwegian population sample. *Psychological Trauma*. doi:10.1037/tra0000373

Strøm, I. F., Aakvaag, H. F., Wentzel-Larsen, T. (2019). Characteristics of different types of childhood violence and the risk of revictimization. *Violence Against Women,* https://doi.org/10.1177/1077801218818381.

Thoresen, S., Aakvaag, H. F., Strøm, I. F., Wentzel-Larsen, T., & Birkeland, M. S. (2018). Loneliness as a mediator of the relationship between shame and health problems in young people exposed to childhood violence. *Social Science & Medicine*, 211, 183-189. doi: https://doi.org/10.1016/j.socscimed.2018.06.002.

Rueness, J., Myhre, M. C., Strøm, I. F., Wentzel-Larsen, T., Dyb, G., & Thoresen, S. (2019). Child abuse and physical health: A population-based study on physical health complaints among adolescents and young adults. *Scandinavian Journal of Public Health*. doi:10.1177/1403494819848581

Rueness, J., Myhre, M. C., Strøm, I. F., Wentzel-Larsen, T., Dyb, G., & Thoresen, S. (2019). The mediating role of posttraumatic stress reactions in the relationship between child abuse and physical health complaints in adolescence and young adulthood. *European Journal of Psychotraumatology*. doi:10.1080/20008198.2019.1608719

NKVTS.NO

Birkeland, M., Strøm, I., Myhre, M., Thoresen, S. 2019. Am I an island? A network analysis exploring aspects of social landscapes after childhood violence. Accepted for publication in Psychological Trauma: Theory, Research, Practice, and Policy. http://dx.doi.org/10.1037/tra0000483

Risiko på tvers av voldstyper.

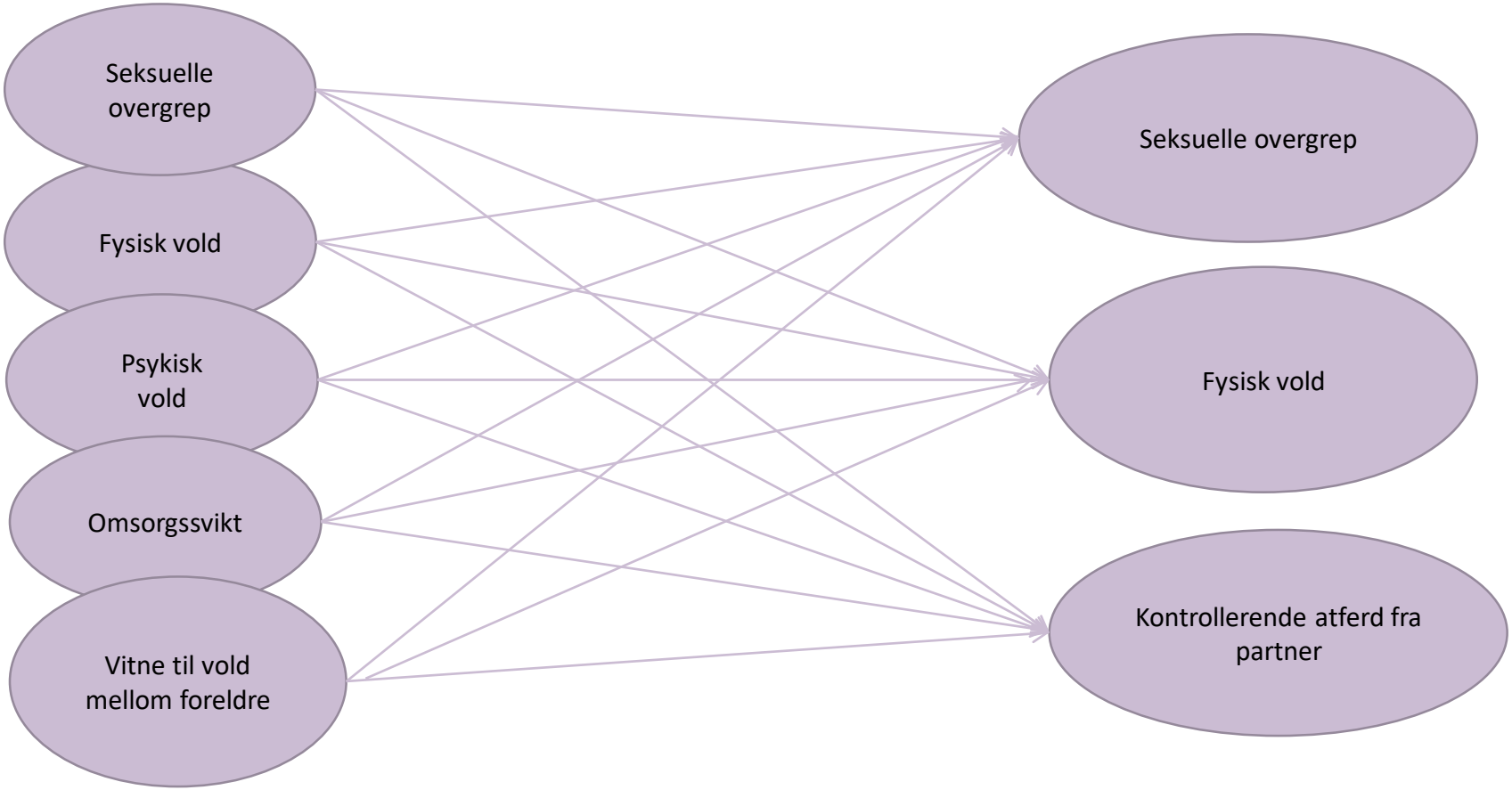

Psykisk helse

- Angst/ depresjon
- Posttraumatisk stress

Fysisk helse

- Vanlige somatiske helseplager

Suicidalitet

- Selvskading
- Selvmordsforsøk

Utsatte for vold i barndom: Mer helseproblemer som ung voksen **(NB: Ikke alle får helseproblemer)**

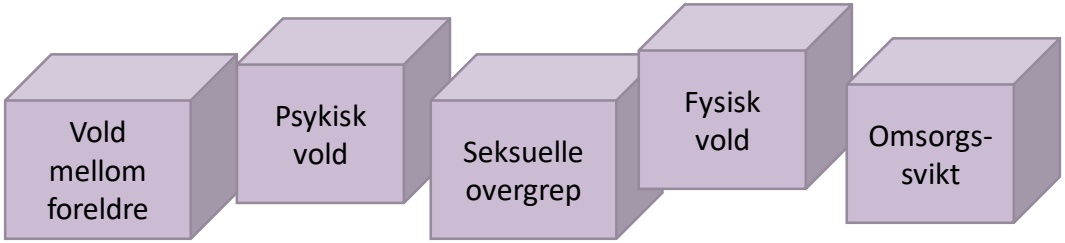

Alle former for vold i barndom bidrar til senere helseproblemer

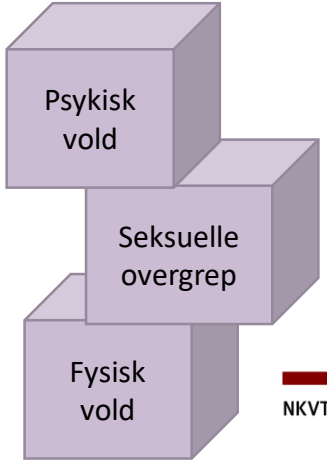

Jo flere former for vold i barndom, desto mer helseproblemer

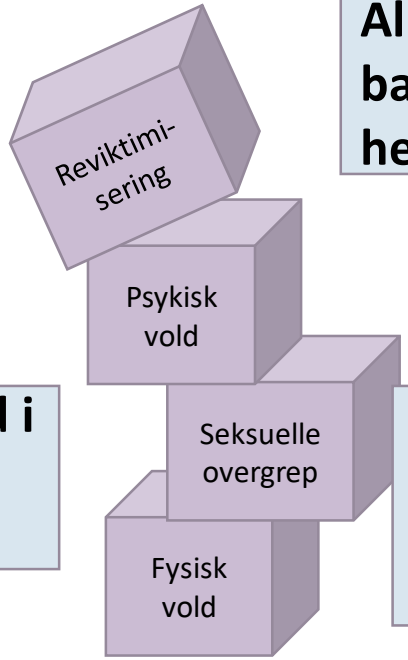

Reviktimisering bidrar til ytterligere forsterkning av helseproblemer

NKVTS.NO

Selvmordsforsøk/selvskading

Suicidale handlinger	Ikke utsatt vold i barndom	Utsatt for vold i barndom	
		Ikke revikt	Revikt
Enkeltstående	3 %	6 %	11 %
Repterte	2 %	10 %	25 %